

Калина Дрогомирецька

І сама не знаю, як доля звела мене з такими незвичайними людьми, від яких я черпала знання і пила побіч їх живу, цілющу воду слова українського. Це були справжні будівничі національної культури — Олесь Бабій, Теодор Курпіта, Мирон Федорів, Леонід Полтава та інші.

Леоніда Полтаву я пізнала ще 1952 року. Я і моя сім'я — чоловік Михайло та двоє дітей — жили тоді в Англії, в містечку Рочдейль біля Манчестера, де було велике скупчення українців. Мій чоловік працював в управі СУБ (Спілка українців у Британії), а я була секретаркою СУМ (Спілка української молоді).

Леоніда Полтаву запросили з Парижа, де він тоді мешкав, аби він відвідав тамтешні українські громади і прочитав свої твори. Уже в той час він був знаний читачеві як поет, публіцист, прозаїк, перекладач, журналіст.

Після короткого побуту в Рочдейлі поет мав вирушати до інших місцевостей Англії, і я супроводжувала та допомагала йому в дорозі. Під час цих поїздок мій супутник трохи розповів про себе.

Леонід Енсен-Полтава народився на Полтавщині 1921 року. Закінчив педагогічний інститут. 1941 року був вивезений на примусову працю до Німеччини. Відтоді й починається вимушена мандрівка поета по світу.

Його чутлива душа шукала самовияву в сюжетах та мотивах, підказаних життям і переживаннями людей, що з ними довелося зустрітися у тій вимушеній мандрівці. У поезіях Леоніда Полтави того часу, за словами Богдана Бойчука, відбилися «нелюдські жорстокості німецьких таборів праці та більшовицького режиму, трагедії матері без синів і трагедії синів без землі».

Із болісних переживань тих літ і народилася перша поетична збірка Полтави «За мурами Берліну». «Таку гармонійну цілість між формою і змістом, — писав про цю книжку Леонід Мосендз, — рідко трапляється читати серед наших екзильних поетів... Ріши свіжі і дзвінки, розмір струнко витриманий, вираз ощадно скупчений, епітети припасовані, образи ясні і рельєфні. Немає мовної розхристаности і неохайности: автор є паном українського слова...».

Живучи у Парижі (а точніше, біля Парижа, у Сарселі), Леонід Полтава літературно редагує гаслову частину «Енциклопедії Українознавства», займається літературою для дітей і встигає ще й редагувати літературний відділ у журналі «Визвольний Шлях».

1958 року поет переїжджає до Нью-Йорка. Тепер він журналіст у щоденнику «Свобода», багато подорожує, а проте не полишає і літературної творчості. Ось цитата, яку наводить професор Ю. Григорієв у своєму «Слові про автора до повісті „Чи зійде завтра сонце“» (ця повість Леоніда Полтави вийшла у видавництві «Дніпрова Хвиля» у 1955 році): «Живу самотньо. Багато працюю, і в цім єдина радість, якщо взагалі можна говорити про радість в моєму сумному житті. Приватно — воно дуже сумне. Але громадсько-літературне — часом і радує, коли дає Бог чогось досягти, адже ж то маленькі вклади у велику українську культуру».

«Енеїда модерна», «Римські сонети», «Біла трава» — ось далеко не повний перелік Полтавиних творів, «маленьких вкладів», здатних будити великі думки і великі почуття. Про збірку «Біла трава» в антології сучасної української поезії на Заході «Координати» (В-во «Сучасність», 1969), зокрема, сказано: «Тут поет передає художніми засобами значення атомної катастрофи, що нависла над людством, вимальовує кошмарну візію світу після цієї катастрофи, — світу, що закам'янів у руїнах і покритися білою травою смерти».

Коли поет жив у Нью-Йорку, він багато разів приїжджав до Чикаго з різними літературними відчитами. У жовтні 1972 року в домі СУМ відбулася вечірка під назвою «Обжинки». Це був надзвичайно цікавий вечір: на «Обжинки» зібралися люди, котрі репрезентували українську культуру на Заході. Головним промовцем був Леонід Полтава. Саме тут, у Чикаго, і саме тоді й народилася поема «Обжинки», про що Леонід Полтава, автор репортажу «Чотири дні в Чикаго», котрий і з'явився в щоденнику «Свобода» 15 грудня 1972 року, нехай розкаже сам:

«Бути в Чикаго й не відвідати Олесья Бабія... Знаю з розповіді, що іноді, щоб не турбувати особливо, навідується д-р Олесь Бабій до п-ва Дрогомирецьких. Телефоную до них — знають! Заїжджаю, і звідти з пані Калиною пішки мандруємо до нашого поета... Скромне помешкання з двох кімнат. На столі багато книжок, саме читає англомовну „Історію Еллади“. На комоді велика пачка рукописів... Є кілька добрих людей, які товаришують бодай час до часу цій самотній людині, і між ними пані Калина...» Ті відвідини, та зустріч у моїй пам'яті і досі. Слухала і відчувала силу знань цих двох стовпів української культури, молодшого, Полтави, і старшого, Олесья Бабія, також поета, прозаїка, перекладача і есеїста. Втім, надаю знову слово Леоніду Полтаві:

Повернувшись після радісних і сумних відвідин поета Олесья Бабія до готелю, перше, що зробив автор репортажу, це підписав свою нову поему „Обжинки“, присвятивши її пані Калині Дрогомирецькій, українці, яка турбується із своєю родиною долею самотнього старшого віком письменника, нашого дорогого Олесья».

Як бракує людям і як сьогодні бракує Україні таких творців української культури.

Олесь Бабій помер 2березня 1975 року, Леоніда Полтави не стало 19 квітня 1990 р.

Л-ра: Березіль. — 1997. — № 11—12. — С. 12—14.